

Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO
kirjaamo.ym@ymparisto.fi

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 29.4.2014 Dnro YM028:00/2011

Asia: Luonnos valtioneuvoston asetukseksi eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamiseksi

MTK Häme ry on tutustunut Ympäristöministeriön esittämään ehdotukseen *asetukseksi eräiden maa- ja puutarhataloudesta peräisin olevien päästöjen rajoittamisesta* ja toteaa siitä lausunnossaan seuraavaa.

Asetuksen soveltamisala

MTK Häme pitää hyvänä sitä, että Ympäristöministeriö on jättänyt ehdotuksessa fosforinkäytön sääntelyn uuden asetusluonnoksen ulkopuolelle. Fosforin mukaan ottamisella olisi luotu uutta ja aivan tarpeetonta sääntelyä, kuten asetusluonnoksen taustamuistiossa myös todetaan.

Kuitenkin asetusluonnos lisää monelta osin tarpeetonta byrokratiaa, raportointia ja valvontaa. Tämä on voimakkaassa ristiriidassa maatalouteen kohdistuvan hallinnollisen taakan vähentämispyrkimyksen kanssa ja lisää myös viranomaiskustannuksia. Neuvonnalla on tähänkin saakka saatu aikaan paljon parempia tuloksia kuin valvonnalla. MTK Häme esittää, että yksityiskohtaisen sääntelyn sijasta valtioneuvoston tulisi antaa enemmän hyvän maatalouskäytännön ohjeita.

Valmisteltavan asetuksen tulee perustua suoraan EU:n nitraattidirektiiviin, eikä sen toimialaa tule laajentaa. Suomessa tulee noudattaa EU-tasosta lainsäädäntöä. MTK Häme ei pidä hyvänä asetusehdotuksen soveltamisalan laajentamista ilmastopäästöihin. Suomen maatalous on koko ajan kilpailutilanteessa kansainvälisten suuryritysten ja tehotuotannon kanssa. Näillä ei ole rasitteena suomalaisen lainsäädännön mukaisia ympäristönormeja. Tämä epäsuhtainen kilpailuasetelma johtaa siihen, että jatkossa tuontielintarvikkeet valtaavat yhä enemmän kotimaisia markkinoita. Tämä taas johtaa hiilijalanjäljen kasvuun, kun tuotteita rahdataan tänne maapallon toiselta laidalta. Myöskään ympäristön tila koko maapallolla ei tästä parane, kun tuotanto siirtyy maihin, joissa tuotantokustannukset ovat meitä edullisemmat johtuen muun muassa alempitaisoisista ympäristömääräyksistä.

Lannoitteiden käyttö

Luonnoksessa on todettu, että lantaa ei saa levittää lumipeitteeseen tai routaantuneeseen maahan eikä veden kyllästämään maahan. MTK Häme katsoo, että asetusluonnoksessa on riittävän selvästi määritetty, milloin lannan levitys on kiellettyä. Direktiivin edellyttämän lannan levityksen kieltoajan tulee olla mahdollisimman lyhyt. Lisäksi lannanlevityksen kieltävissä aikarajoissa tulee

sallia poikkeusmenettely perustelluista syistä (poikkeuksellisesti sääolosuhteet, työtekniset tai hygieeniset syyt) hallinnollisesti mahdollisimman kevyellä tavalla.

Rakenteelliset vaatimukset

Asetusluonnoksessa kielletään käytännössä kaiken kuivalannan talviaikainen aumavarastointi ilman kiinteäpohjaista alustaa. Lannan kuiva-ainepitoisuuden määrittäminen ei ole yksiselitteistä, siksi kuiva-ainepitoisuudelle ei pitäisi asettaa vähimmäisrajaa. Aumaus tulisi sallia, kun silmämääräisesti pystyy arvioimaan, että valumia ei synny.

Jotta kuivalannan sisältämät ravinteet olisivat mahdollisimman tehokkaasti kasvien hyödynnettävissä, korkean kuiva-ainepitoisuuden omaavan lannan levitys edellyttää esiprosessointia tai kompostointia. Kotieläintuotannossa vuokramaiden osuus on nykypäivänä suuri, siksi tiivispohjaisten ja kiinteiden alustojen perustaminen on käytännössä vaikeaa tai lähes mahdotonta sekä vuokranantajan että vuokralaisen näkökulmasta. Koska luonnoksessa lähdetään siitä, että lannan syysaikaista levitystä pyritään rajoittamaan, tulee lannan talviaikaisen varastoinnin mahdollisuus turvata ilman kalliita lisäinvestointeja. Tämä on tärkeää myös kotieläin- ja kasvinviljelytilojen yhteistyön lisäämiseksi sekä ravinteiden kierrätyksen ja hyötykäytön edistämiseksi.

Tilakoon kasvun myötä tilusrakenteet ovat hyvin hajanaisia, mistä johtuu, että lantaa joudutaan kuljettamaan hyvinkin pitkiä matkoja. Asetuksessa ehdotettu kahden viikon aikaraja väliaikaiselle varastoinnille johtaa siihen, että lanta ajetaan pellolle kelirikkoaikaan ja jo ennestään huonokuntoiset tiet menevät huonompaan kuntoon. Lisäksi ajankohta aiheuttaa pelloille merkittävää tiivistymisriskiä, kun lantaa käsitellään märillä pelloilla juuri roudan sulettua. Siksi MTK Häme esittää, että lannan väliaikainen säilyttäminen pellolla tulisi pidentää neljään viikkoon. Lisäksi MTK Häme huomauttaa, että asetusluonnoksessa ehdotettu raja auman sijoittamisesta samalle peltolohkolle vähintään kahden välivuoden jälkeen ei ole kaikilta osin tarkoituksenmukainen. Yksittäisten peltolohkojen koko voi vaihdella suurestikin.

Lantaloiden tilavaatimuksia laskettaessa tulisi ottaa huomioon eri eläinlajien ikäryhmien tuottama lantamäärä. Esityksessä erottelua ei ole tehty lampaiden ja vuohien kohdalla. Tämä olisi syytä korjata lopullisessa asetuksessa.

MTK Häme katsoo, että tiettyjen rakennelmien, kuten jaloittelualueen, sijoittamiskielto kaikille pohjavesialueille on perusteeton. Pohjavesialueet on luokiteltu Suomessa kolmeen luokkaan ja tämä tulisi ottaa huomioon myös asetusehdotuksessa. Lisäksi on syytä todeta, että erityisen herkillä alueilla voidaan käyttää tiivispohjaisia rakennelmia, ottaa valumavedet talteen ja käyttää muita vastaavia menetelmiä, joilla pohjavesialue voidaan suojella. Lisäksi tulisi huomioida pohjavesialueiden luokittelusta aiheutuvat muutokset elinkeinoharjoittamiseen. Erityisesti tämä koskee luomukotieläintuotantoa, joka edellyttää eläinten ulkoilutusta hyvinvointisyyistä. Tiukoilla pohjavesialuerajauksista johtuvilla rakennusten sijoittamiskielloilla voidaan luomukotieläintuotannon harjoittaminen estää kokonaan.

Lisäksi MTK Häme esittää, että lannan varastointi pitää sallia samoin ehdoin kuin pakkaamattomien orgaanisten lannoitevalmisteiden varastointi. Eläinperäistä lantaa tulisi käsitellä arvokkaampana ravinteiden lähteenä kuin yhdyskuntajätettä, joka voi sisältää raskasmetallia, lääkkeitä tai muita luonnon kiertokulkuun kuulumattomia yhdisteitä.

Lannoitusrajoitteet

Asetusluonnoksessa on määritelty kasvilajikohtaisia enimmäismääriä typenkäytölle. MTK Häme pitää hyvänä ehdotusta, jossa syysöljykasvien typpilannoitusrajaa on nostettu vastaamaan paremmin kasvien tarpeita. MTK Häme katsoo silti, että kasvilajikohtaisia typpilannoitusmääriä ei saisi kaavamaisesti rajoittaa. Suomalaiset maatilat sitoutuvat toivottavasti jatkossakin laajamittaisesti ympäristökorvausjärjestelmään, joka sellaisenaan jo rajoittaa lannoitteiden käyttöä voimakkaasti.

Taloudelliset vaikutukset

Asetusta valmisteltaessa on jossakin määrin laskettu mahdollisia kustannusvaikutuksia toiminnanharjoittajille. Toisaalta muistiossa viitataan rakennekehityssennusteisiin ja oletetaan esimerkiksi lantaloiden uusiutuvan tätä kautta, kun monet nykyiset tilat lopettavat. Samalla kuitenkin annetaan ymmärtää, että ympäristökuorma saattaa kasvaa uusien suurempien tuotantoyksiköiden myötä. Asetusluonnoksen mukanaan tuoma lisäkustannus ja uusi byrokratia ovat omiaan kiihdyttämään maatilojen lopettamistahtia. Maatalouden eri tuotantosuuntien, kuten sianlihan tuotannon, kannattavuus- ja talouskehitys on viime vuosina ollut niin heikkoa, että mikäli ympäristömääräyksistä johtuu investointitarvetta, niistä aiheutuvat lisäkustannukset tulisi lähtökohtaisesti pystyä korvaamaan maatalouden investointituilla.

Myös kerrannaisvaikutukset koko elintarvikeketjuun on jätetty huomiotta. Kotimainen maatalous ei kestä yhtään lisää sellaista kustannusrasitetta, jota ei ole meidän kilpailijamaissamme. Suomessa maatalouden ympäristönsuojelu on edennyt hyvin muun muassa tehokkaan ja tuloksia tuottaneen ympäristökorvausjärjestelmän avulla ja tätä linjaa tulee jatkaa. MTK Häme esittää, että asetusehdotuksen toimeenpanosta tehdään vielä tarkempi kokonaisvaikutusten arviointi.

Ympäristövaikutukset

Esitetyllä lantavarastojen kattamisvaatimuksella olisi 1 % vähentämisvaikutus maatalouden ammoniakkipäästöihin. Lannan multaamisvaatimuksella olisi samoin 1 % suuruinen vaikutus. Tämä tuo selvästi esiin sen, ettei kotieläintuotannon biologisia taustatekijöitä voida muuttaa tällä asetuksella, mutta maatalouden harjoittamista sillä voidaan haitata hyvinkin merkittävästi hyödyn ollessa minimaalinen.

Lopuksi MTK Häme muistuttaa, että nitraattiasetuksella tulee ensisijaisesti pyrkiä EU:n nitraattidirektiivin alkuperäisten tavoitteiden toteuttamiseen. Pakottavien yksityiskohtaisten säädösten sijaan ympäristön tilan parantamisessa tulisi pyrkiä ensisijaisesti noudattamaan hyviä maatalouskäytäntöjä ja niihin liittyviä ohjeita.

Hämeenlinnassa 19.5.2014

Päivi Rönkä
Vt. toiminnanjohtaja
MTK Häme ry

